

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår ref.: 195951/2023 - 2023/21343

Deres ref.: 201104057-112
Dato: 22.03.2023

Høring - Søknad om konsesjon for Hemsil 3 - Gol og Hemsedal kommune

Viser til brev, datert 31. januar 2023, hvor søknad om Hemsil 3 kraftverk i Gol og Hemsedal kommuner sendes på høring.

Bakgrunn

Søknaden fra Hafslund Eco Vannkraft As er fra januar 2013, og har tidligere vært hørt og behandla av NVE. NVE sendte sin innstilling i saken til OED i 2015, men Hafslund Eco trakk søknaden i 2017. NVE anbefalte i sin innstilling å gi tillatelse til bygging av Hemsil 3, og det var den gang forventet at kraftverket kunne produsere mellom 48-90 GWh avhengig av valg av inntakstunell.

Hafslund ber nå om at behandling av søknaden blir satt i gang igjen. Saken sendes derfor på ny høring. NVE ber om tilbakemelding på om det har skjedd endringer siden saken sist var på høring i 2013, som kan påvirke vurdering av spørsmålet om det bør gis konsesjon, eller vilkår som bør settes for konsesjon.

Omsøkte kraftverk Hemsil 3 beskrives som en parallell utbygging til kraftverket Hemsil 2, som utnytter det samme vannfallet. Inntaksdammen er Eikredammen, tilløpstunnelene kobles fysisk sammen og avløpet vil gå på samme sted som Hemsil 2 i Hallingdalselva. Hemsil 3 skal bygges som fjellanlegg innenfor Hemsil 2. I praksis blir Hemsil 3 det tredje aggregatet i Hemsil 2 kraftverk, og i driftsmessig sammenheng vil produksjonen derfor bli optimalisert mellom de tre aggregatene.

Med tanke på miljøkonsekvenser viser søker til at disse er ivare tatt ved nye vilkår i Hemsilreguleringa, hvor arbeidet med å følge opp vilkår som er gitt med tanke på utredninger og planlegging av tiltak, som minstevannføring og biotiltak nedstrøms Eikredammen for å utnytte minstevannføringa best mulig, allerede har starta opp.

Buskerud fylkeskommunes høringsinnspill fra 2013 i forbindelse med Hemsil 3 omtalte kun automatisk freda kulturminner. I tillegg har Buskerud fylkeskommune uttalt seg til forhold knyttet til bla Eikredammen i uttalelse gitt i 2018, i forbindelse med revisjon av konsesjonsvilkår for Hemsil-1 reguleringene. Sistnevnte sak ble utvida til også å omfatte Hemsil 2 og Brekkefoss kraftverk, og ferdigbehandla ved kongelig resolusjon i 2021, hvor det blei gitt reviderte konsesjonsvilkår for regulering i Hemsilvassdraget.

PLAN Miljøavdeling

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no
Internett: www.viken.no
Org.nr.: 921693230

Fylkeskommunens vurdering

Viken fylkeskommune er i utgangspunktet positive til Hemsil 3 og en bedre utnytting av allerede regulerte vassdrag, forutsatt at andre allmenne interesser ivaretas.

Videre ønsker fylkeskommunen å vise til tidligere innspill gitt i 2018, i forbindelse med revidering av konsesjonsvilkår for Hemsil 1, og innspill/spørsmål knytta til manøvreringsreglement for Gyrimos/Flævatn bla i forbindelse med Hemsil 3. Ved fastsettelse av nye konsesjonsvilkår i 2021 var et av svarene/argumentene mot magasinrestriksjoner for Gyrimos/Flævatn at søknaden for Hemsil 3 var trukket. Fylkeskommunen forstår at magasinrestriksjoner for Gyrimos/Flævatn ikke er oppe til behandling nå, men ønsker likevel å påpeke uheldigheten ved at Hemsil 3 ikke inngikk i en helhetlig vurdering og behandling i 2021. Tilsvarende situasjon, hvor en ny sak behandles to år etter at det blei gjennomført en helhetlig revisjon av konsesjonsvilkår, bør unngås.

Mer detaljerte innspill knytta til vannmiljø, masseforvaltning og automatisk freda kulturminner (arkeologi) gis under. Fylkeskommunen har ingen merknader/innspill knytta til friluftsliv, nyere tids kulturminner eller fylkesvegnettet.

Vannmiljø

Fylkeskommunen viser til Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken 2022-2027, med fastsatte miljømål, og forutsetter at planen legges til grunn. I denne sammenheng bør det også gjøres vurderinger knytta til resipientkapasiteten i Hemsila. Dersom tiltaket vil kunne påvirke miljømåla må det gjøres en egen vurdering etter vannforskriftens §12, om ny aktivitet eller nye inngrep. Fylkeskommunen ønsker i denne sammenheng å påpeke at § 12 er en unntaksparagraf, og at miljøtilstanden i berørte vannforekomster ikke bør reduseres ytterligere.

Som påpekt i NVEs tidligere innstilling, vil det omsøkte tiltaket medføre færre overløp på Eikredammen, i tillegg til større og hyppigere vannstandsendringer i dammen. Videre vil færre overløp gi redusert vannføring i Hemsil nedstrøms dammen, og økt negativ effekt på vannmiljøet og trolig reduserte leveforhold for ørreten. Sistnevnte gjelder både for ørret som slipper seg over dammen, men også populasjonen av lokal ørret i elveløpet nedstrøms.

For å avbøte på de negative effektene må relevante avbøtende tiltak, utover minstevannføring og biotiltak som ivaretas i nye vilkår gitt i 2021, vurderes. Fylkeskommunen støtter i denne sammenheng innspill gitt av Statforvalteren, om at det bør fastsettes vilkår for:

- å hindre at økt slukeevne ut fra Eikredammen fører til økt turbintap av ørret.
- å regulere hvor hyppig og langt ned Eikredammen kan tappes.
- etablering av fiskepassasje ved Eikredammen
- opprettholdelse av godt økologisk potensial (GØP) i Hallingdalselva nedstrøms Gol, ved f.eks etablering av terskler, styrking av gyteområder m.m.

Masseforvaltning

Tiltakets negative konsekvenser for landskapet er i stor grad knyttet til deponering av masser. I søknaden opplyses det om at masser fra den nye tunnelen og kraftstasjonen vil plasseres i flere av deponiene som blei benytta for Hemsil 2 utbygginga, da disse er så godt som tømte. I tillegg vil det etableres ei svingesjakt og et mindre deponi ved Eliberget, og et nytt deponi ved Domholt like ved koblingsanlegget for Hemsil 2.

God masseforvaltning handler om bruk, gjenbruk og vern av de geologiske ressursene, som er ikke fornybare. Overskuddsmassene bør derfor søkes gjenbruk og gjenvunnet. Dette vil også kunne redusere de negative konsekvensene for landskapet. Videre er fylkeskommunen positive til at tidligere deponier gjenbrukes, slik at nye inngrep/deponier i størst mulig grad unngås.

Automatisk freda kulturminner – arkeologi

Vi viser til Buskerud fylkeskommunes høringsuttalelse i saken, datert 15. mai 2013. Viken fylkeskommune stiller seg bak denne uttalelsen, og vi har ingen nye merknader i saken.

Vennlig hilsen

Annette Lindahl Raakil
fylkesråd for plan, klima og miljø

Tonje Rundbråten
Rådgiver

Kopi til:

GOL KOMMUNE

HEMSEDAL KOMMUNE

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN